

Uudistettu asiakastietolaki edistämään tiedonvaihtoa sosiaali- ja terveydenhuollossa

Marja Penttilä, erityisasiantuntija/STM
YTM,VT
Sosiaali- ja terveydenhuollon
atk-päivät 23.-24.5.2017 Finlandia-talo



Asiakastietolain muutokset

- tiedonvaihtoon liittyvää tulevaa sääntelyä
- asiakastietolaki, L sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007):
 - keskeisimmät muutokset
 - lausuntopalaute

Esitys sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, järjestämislaki

- Laki koskee julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, kehittämistä, ohjausta ja valvontaa.
- Maakunta vastaa:
- siitä, että sosiaali- ja terveystalvelujen sisältö, laajuus ja laatu ovat asiakkaiden tarpeen mukaisia. Erityisesti paljon palveluja käyttäville annetaan ohjausta ja tehdään laaja-alainen palvelutarpeen arvio ja asiakassuunnitelma.
- siitä, että palveluista muodostuu asiakkaille sujuvat kokonaisuudet ja palvelu- ja hoitoketjut.
- siitä, että sosiaali- ja terveystalvelut ovat yhteensovitettuja kokonaisuuksia.
- siitä, että tietojärjestelmät toimivat yhteen.

Sosiaali- ja terveystalveluiden tietointegraation mahdollistaminen

- Vaikuttava ja integroitu palvelutuotanto edellyttää asiakasta ja palveluita koskevaa täydellistä tietointegraatiota sekä tietojen saatavuutta yli organisaatio- ja hallintorajojen
- Terveystalveluissa on siirrytty käyttämään valtakunnallisia sähköisiä tietojärjestelmäpalveluja.
- Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaisissa on jo säädöksiä sosiaalihuollon tietojen kirjaamiseen ja rekisterikäytäntöjen virtaviivaistamiseen

Järjestämislaki - esitys rekisterinpidosta

- *Asiakas- ja potilastietojen rekisterinpito (58 § 1- 3 momentit)*
- **Maakunta on henkilötietolain (523/1999) 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettu rekisterinpitäjä sen järjestämisvastuulle kuuluvassa toiminnassa syntyneille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjoille.** Näistä asiakas- ja potilasasiakirjoista ja niiden käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa, potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja henkilötietolaissa.
- Maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien sosiaali- ja terveystietojen tuottajalla on oikeus käsitellä maakunnan asiakas- ja potilasrekisterissä olevia tietoja silloin, kun se on tarpeen asiakkaan palvelun toteuttamiseksi
- **Maakunnan asiakas- ja potilasrekisterit tulee muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain mukaisia valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja käyttäen.** Velvollisuus koskee myös yritysten, yhteisöjen ja ammatinharjoittajien maakunnille tuottamien ja maakunnan rahoittamien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen asiakas- ja potilastietoja palvelun tuottamisperusteesta ja -tavasta riippumatta.

Muutokset asiakastietolakiin

- Lakiin ehdotettavat muutokset luovat edellytykset valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotolle sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä asiakastiedon joustavalle käsittelylle sosiaali- ja terveydenhuollossa.
- Lakiehdotus sisältää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmäuudistuksen kannalta tarpeelliset tiedonhallintaa koskevat säännökset.
- Tietojen yhteiskäytöstä ja rekistereiden yhdistämisestä säädetään osana asiakastietolain uudistamista mm.
 - sosiaali- ja terveydenhuollon erillisten henkilörekisterien yhdistäminen
 - suostumus- ja kieltosäädösten yhdenmukaistaminen ja kokoaminen yhteen toimialakohtaiseen lakiin



Muutokset asiakastietolakiin

- Muutosten yhteydessä varmistetaan kansalaisten mahdollisuudet hyödyntää asiakas- ja potilastietoja sekä **tuottaa tietoja terveydestään ja hyvinvoinnistaan myös ammattilaisen käyttöön sähköisessä muodossa**

Asiakasrekisteri (työryhmäversio)

Palvelunjärjestäjän asiakasrekisteri muodostuu

sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista,

terveydenhuollon potilasasiakirjoista sekä

sosiaalihuoltolain (1301/2014) 41 §:n ja

terveydenhuoltolain (1326/2010) 32 §:n mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon

yhteisten palvelujen suunnittelun tai antamisen yhteydessä laadituista

asiakasasiakirjoista.



Asiakastietolakiin saatu lausuntopalaute, 169 vastaajaa





Omatietovaranto (työryhmäversio)

- Henkilö voi tallettaa tietojaan tai hyvinvointisovelluksen tuottamia tietoja omatietovarantoon.
- Henkilöllä on oikeus päättää tietojensa käytöstä ja poistamisesta omatietovarannosta.
- Henkilö voi antaa suostumuksen siihen, että palvelunantaja saa hyödyntää työtehtävissään asiakkaan omatietovarannossa olevat hyvinvointitiedot.
- Henkilöllä on kuitenkin oikeus kieltää omatietovarannossa olevan hyvinvointitiedon näyttämisen.



Asiakastiedon käsittelyn peruste, käyttöoikeus asiakastietoon sekä käytön valvonta

Asiakastietojen käsittelyn peruste

Asiakastietojen käsittely perustuisi

- asiakas- ja hoitosuhteeseen (lainsäädäntö)
- lainsäädäntöön
- asiakkaan antamaan suostumukseen (EU:n tietosuoja-asetuksen mukainen suostumus)
- huomioitava myös asiakkaan antama kieltö tietojensa käsittelyyn



Asiakas- ja hyvinvointitietojen käsittelyn peruste (työryhmäversio)

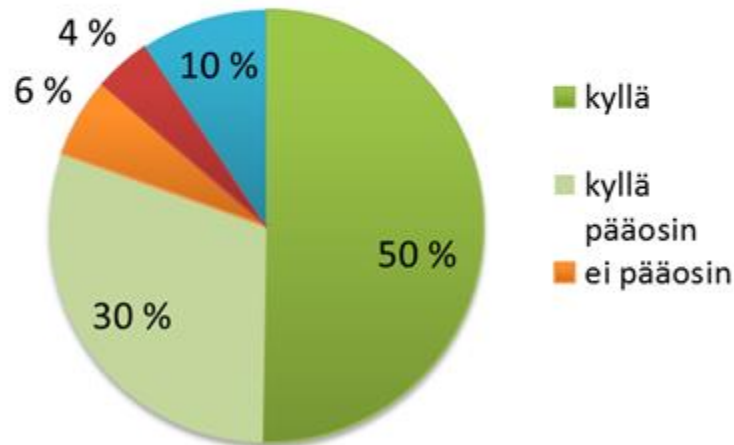
- Asiakkaan hoitoon, tutkimukseen tai palvelun suunnittelemiseen, järjestämiseen tai tuottamiseen osallistuvalla henkilöstöllä on oikeus käsitellä asiakasrekisterissä olevia tarvitsemiaan välttämättömiä asiakastietoja työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.
- Hyvinvointitietojen käsittelyn perusteena on oltava asiakas- tai potilaslain mukainen asiakas- tai hoitosuhde ja asiakkaan antama suostumus.

Käyttöoikeus asiakastietoon (asiakastietolain työryhmäversio)

- Palvelunantajan on määriteltävä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön tai muun asiakastietoja käsittelevän henkilön käyttöoikeus asiakastietoihin. Käyttöoikeus annetaan kunkin ammattihenkilön ja muun asiakastietoja käsittelevän henkilön työtehtävissään tarvitsemiin välttämättömiin asiakastietoihin.
- Palvelunantajan on pidettävä rekisteriä asiakastietojärjestelmiensä ja asiakasrekisteriensä käyttäjistä sekä niiden käyttöoikeuksista.

Asiakastietolain lausuntopalaute (169 vastaajaa)

Kannatatteko esitystä, että ammattihenkilö voi käsitellä asiakastietoa asiakas - tai potilassuhteen tai lain perusteella, pääsääntöisesti ilman asiakkaan suostumusta?



Sähköinen asiointi toisen puolesta (asiakastietolain työryhmäversio)

- Henkilöllä on oikeus käsitellä toisen henkilön puolesta valtakunnalliseen tietojärjestelmäpalveluun talletettuja asiakas- ja hyvinvointitietoja valtuutuksen tai holhustoimilain 29 §:n 2 momentin nojalla.
- Huoltajalla on oikeus käsitellä huollettavasta valtakunnalliseen tietojärjestelmäpalveluun talletettuja tietoja, ellei asiakaslain 11 §:n 3 momentista tai potilaslain 9 §:n 2 momentista muuta johdu. Alaikäinen voi ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa painavasta syystä kieltää antamasta itseään koskevia tietoja lailliselle edustajalleen (asiakaslaki 11.3 §).

Asiakkaan oikeus kieltää asiakastietojensa luovuttaminen ja käsittely 20 § (asiakastietolaki, työryhmäversio)

- Asiakkaalla on oikeus kieltää asiakastietojensa luovuttaminen rekisterinpitäjältä toiselle.
- Rekisterinpitäjän sisällä asiakkaalla ei ole kiello-oikeutta.
- Asiakas voi kohdistaa kiellon kaikkiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoihinsa, sosiaalihuollossa palvelutehtävään tai yksittäiseen asiakasasiakirjaan, terveydenhuollossa palvelutapahtumaan tai sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa palvelutehtävään, yksittäiseen asiakasasiakirjaan tai palvelutapahtumaan.
- Kielto on voimassa toistaiseksi ja sen saa peruuttaa.

Käytön valvonnan kokonaisuus



Kanta-palveluiden sisällön laajentaminen (työryhmäversio)

- Valtakunnalliseen arkistointipalveluun voidaan tallettaa asiakasasiakirjojen lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen, ohjaukseen, valvontaan, toiminnan arviointiin, kehittämiseen ja tiedonhallintaan liittyviä tietoja tai asiakirjoja sekä hyvinvointitietoa.
-> tiedon toissijainen käyttö



Kiitos!

stm.fi  @STM_Uutiset